

Activiteiten

In deze rubriek vermelden we de activiteiten die het Vlaams Ruraal Netwerk in de nabije toekomst organiseert. Voor alle details verwijzen we u naar onze website. Daar vindt u ook informatie over activiteiten die anderen in het kader van het PDPO II organiseren.

Reeds gemist?

Op onze website vindt u een verslag terug van alle activiteiten die het Vlaams Ruraal Netwerk in het verleden organiseerde of bezocht. Begin februari publiceerden we de evaluatie van het voorbije jaar en de planning voor 2011. Deze documenten vindt u op onze website.

Gepland in 2011

Via diverse studiedagen en excursies in binnen- en buitenland komt het Vlaams Ruraal Netwerk naar u toe. Check onze website voor de definitieve data!

27 – 29 april 2011: LINC 2011 + 11e meeting NRN

6 mei 2011: Cursusdag procesbegeleiding (nog te bevestigen)

24 mei 2011: Plattelandsexkursie West-Vlaanderen

Ruraal ondernemerschap

Beste lezers,

2010 was voor ons opnieuw een goed gevuld jaar, waarin interessante studiedagen werden georganiseerd, nieuwsbrieven gepubliceerd, excursies plaats vonden, etc... De vier nieuwsbrieven volgden de rode draad "van NIMBY tot IMBY", waarmee we trachtten alle actoren op het platteland dicht bij elkaar te brengen. In 2011 gooien we het over een geheel andere boeg: dit jaar komt het thema "**ruraal ondernemerschap**" terug in alle vier onze nieuwsbrieven.

De spits wordt afgebeten door enkele ondernemers die onlangs het podium mochten bekleden. Naast een studiedag Blauwe Diensten, een internationaal congres rond Social Farming en andere interessante studiedagen en infomomenten was er immers één constante in het vorige werkjaar: onze wedstrijd "Prima Plattelandsproject 2010".

Foto: winnaars Prima Plattelandsproject 2010 © Beleidsdomein Landbouw en Visserij

Begin april lanceerden we een algemene oproep voor kandidaturen. Maar liefst 35 landbouwers of organisaties dienden hun project in onder één van de vijf thema's. Enkel onder het thema 'Slim omgaan met energie in landbouw en platteland' werden er geen geldige kandidaturen ingediend en dus werd dit thema afgevoerd. Uiteindelijk werden 32 kandidaturen weerhouden. Na zowel een provinciale als internationale jury volgde in oktober 2010 de bekendmaking van de achttien laureaten. Deze laureaten werden bekendgemaakt via een brochure die wijd verspreid werd, en nog steeds op onze eigen webstek www.ruraalnetwerk.be te bekijken is. Daar kon het grote publiek ook hun favoriete project naar de overwinning stemmen.

Op 15 december 2010 beëindigden we de stemronde en maakten we de balans op... De vier winnende "rurale ondernemers" werden bekend gemaakt op 14 januari 2011 tijdens de landbouwbeurs Agriflanders in Gent. Wij zetten deze winnaars graag nog eens extra in de bloemetjes door ze in deze eerste nieuwsbrief van 2011 voor te stellen. We melden u trouwens graag dat we alle projecten in een Engelstalige brochure hebben gegoten en dat deze in gans Europa verspreid wordt, maar ook op onze website te vinden is.

Veel leesplezier,

Het Vlaams Ruraal Netwerk-team

Biblioservicebus Zwevegem

Foto: Biblioservicebus Zwevegem © Bibliotheek Zwevegem

Het eerste thema van de wedstrijd Prima Plattelandsproject 2010 droeg de titel **'Meerwaarde door samenwerking'**. Daarin liep het project biblioservicebus Zwevegem met 38% van de stemmen weg en werd daarvoor een verdiende winnaar. De trekker van dit project is het gemeentebestuur van Zwevegem. De 'bibus' is een omgebouwde bus die als rijdende bibliotheek dienst doet, maar waar men ook de gemeentelijke diensten (zoals bijvoorbeeld OCMW) kan bereiken. Er is ook internettoegang voorzien. Verschillende keren per week bezoekt de bus alle dorpskernen in de

deelgemeenten en het gehucht van Zwevegem, zodat alle inwoners ongeacht woonplaats of mobiliteit, snel toegang hebben tot informatie en de nodige dienstverlening. In dit project werkten verschillende partners samen aan het dichter bij elkaar brengen en het beter bereiken van de bevolking.

Met de biblioservicebus heeft het bestuur een doelmatig informatie- en begeleidingscentrum uitgebouwd. De integrale aanpak en de multifunctionaliteit (één-loket-principe) hebben geleid tot een voor de klant doorzichtige en optimale dienstverlening. Samenwerking en wederzijdse bevruchting zijn hier sleutelwoorden: wie naar de biblioservicebus komt als bibliotheekgebruiker, kan evengoed weer buitengaan met gemeentelijke informatie; wie een formulier kwam aanvragen, wordt misschien een nieuwe bib-gebruiker. De ene dienst verlaagt zo de drempels voor de andere.

Een dienstverlening op maat realiseren gebeurt door het (bibliotheek-) aanbod op de bus dag na dag aan te passen aan de geprogrammeerde rit. Zo is er naast een algemene collectie steeds een wisselaanbod aanwezig. De dag dat het rust- en verzorgingstehuis op het programma staat, bestaat dat wisselaanbod vooral uit grootletterboeken, luisterboeken, daisyboeken, etc. Bij een bezoek aan de scholen worden in plaats daarvan extra jeugdmaterialen aan boord genomen.

Specifieke doelgroepen zijn: kinderen via de halteplaatsen bij de scholen, ouders via hun kinderen, senioren, kansarmen en gezinnen zonder wagen via de halteplaatsen in de dorpskernen, bewoners van rusthuizen via de halteplaats bij de instelling en tenslotte de jongeren van het begeleidingsstehuis via de halteplaats bij de instelling en in de dorpskern.

Délimel, vers van bij de boer

In de categorie **'slimme afzetstrategieën'** werd Délimel met 40 procent van de stemmen in hun categorie tot winnaar uitgeroepen. De Oost-Vlaamse bvba MIKKA was de trekker van dit project. In dit thema konden de stemmers op onze website op in totaal slechts drie projecten (in plaats van vijf zoals bij de andere thema's) stemmen.

Onder de naam Délimel hebben 18 Belgische melkveebedrijven zich georganiseerd om verse Belgische zuivelproducten te kunnen aanbieden. Deze producten worden nu reeds verkocht in 367 verkooppunten. De volledige keten, van de ophaling bij de melkboer tot de artisanale verwerking van de melk, wordt in eigen handen gehouden. Op deze manier blijft de prijs voor de consument aantrekkelijk en zijn de aangesloten melkveehouders zeker van een eerlijke prijs per liter. Dat is nog lang niet alles, in de toekomst wil Délimel zelfs nog een aantal andere verse zuivelproducten op de markt introduceren.

Het initiatief van melkveeouders Christof De Keukeleire en Koen Van de Walle startte in 2008 met als doel zelf melk tot bij de consument te brengen en eerlijkere prijzen te creëren. Aanvankelijk werd de melk verkocht aan artisanale verwerkers die melk als grondstof gebruiken in hun eigen producten. De goede samenwerking tussen de melkveeouders onderling maar ook met de artisanale verwerkers zorgde ervoor dat de mogelijkheid voor een eigen product zich aanbood.

De zuivelproducten van Délimel dienen gekoeld bewaard te worden en zijn ten minste houdbaar tot de op de verpakking aangegeven houdbaarheidsdatum (maximaal tien dagen). De verse halfvolle melk van Délimel is op dit moment in België verkrijgbaar bij enkele winkelketens.

Foto: Verpakking Délimel © MIKKA bvba

Boerderijontmoetingen in 4 seizoenen

Een derde categorie was **'Communicatie en educatie als instrument'**. Daar ging het project 'Boerderijontmoetingen in 4 seizoenen' met de meeste stemmen (27%) lopen. Het project gaat uit van de Oost-Vlaamse vzw Papaver. Vzw Papaver is gegroeid uit het biologisch tuinbouwbedrijf De Kollebloem. Dit vooral om antwoord te bieden op sociaal-maatschappelijke vraagstukken met betrekking tot zorgverlening voor mensen aan de zijlijn van de maatschappij, biologische landbouw en gezonde voeding, lokale en eerlijke handel, natuurbeleving en -educatie, ... Bij dit project werd het aanbod voor leerlingen en volwassenen op de biologische boerderij verder uitgebouwd. Praktisch gezien was er enerzijds de uitwerking van praktische boerderijklassen en anderzijds de organisatie van seizoensverwendagen voor kansarme volwassenen.

Het OCMW van Herzele vroeg hen bijvoorbeeld naar een aanbod voor een kansarme doelgroep. De vraag is er reeds, het aanbod startte in het najaar van 2010. Door laagdrempelige activiteiten (o.a. lage deelnameprijs) wensden ze een doelgroep te bereiken waarvoor het aanbod eerder beperkt is. Het aanbod naar scholen rond natuureducatie en -beleving is ook een belangrijk onderdeel voor het bedrijf: kinderen en jongeren zijn de volwassenen van morgen en een belangrijke schakel in de toekomst van komende generaties. Door financiële middelen kan het 'scholenprogramma' uitbreiden en kwalitatiever worden uitgebouwd. Ook kooklessen met 'vreemde groenten' vormen een onderdeel van dit project. Dit stimuleert direct ook de lokale handel. Het maakt ruimte en plaats voor het ontstaan van lokale samenwerking van boeren uit de streek.

Foto: Boerderijklas © Papaver vzw

VZW Papaver hoopt ook door de 4 seizoensfeesten de kruisbestuiving tussen verschillende sociale lagen te bevorderen. Op deze feesten is iedereen welkom en maakt derhalve een mix van diverse doelgroepen mogelijk. Er is sociaal contact tussen diverse lagen in de bevolking, en kan volgens hen daardoor een 'ontvreemdend' effect hebben!

Steenuilen in de Vlaamse Ardennen

De rangschikking in het thema **'Zorg voor natuur en biodiversiteit'** was zeer duidelijk. Het project 'Steenuilen in de Vlaamse Ardennen' van het Regionaal Landschap Vlaamse Ardennen ging met maar liefst de helft van de stemmen lopen. Het Steenuilproject, dat in eerste instantie de bescherming van de steenuil (kleinste uil in Vlaanderen) beoogt, is vooral vernieuwend omdat het daarnaast ook bredere doelstellingen van plattelandsontwikkeling nastreeft. Hierbij werd de steenuil als mascotte van de kleine landschapselementen gekozen. Zo wordt er binnen het project zeer sterk ingespeeld op draagvlakverbreding ter bescherming van de steenuil maar eveneens van zijn leefgebied, namelijk het kleinschalig landschap in de Vlaamse Ardennen. Eigenaars of pachters van een perceel land waar een steenuilenkast gehangen wordt, worden zich bewust van het samengaan van kleine landschapselementen en het verder voortbestaan van de steenuil. In ruil voor hun engagement ontvangen deze personen een 'steenuilgadget' (huisnummer verwerkt in een steenuil), die door de zichtbaarheid ervan verder bijdraagt aan de verspreiding van het verhaal achter de steenuil.

Daarnaast is er ook een belangrijk educatief luik, namelijk de mobiele tentoonstellingsstand en de educatieve fiches (voor het basisonderwijs), die het verhaal achter de steenuil verder uitdiepen en gericht zijn op zowel jongeren als een breder doelpubliek van belangstellenden. Vooral vernieuwend en bovenal origineel is dat de marketing van het ganse project grotendeels is opgehangen aan het 'Steenuilbier' of het 'Steenuilke'.

Tenslotte beoogt het steenuilproject ook een brede samenwerking van plattelandsactoren, die soms in het gewone bestaan wel eens lood-

recht tegenover elkaar kunnen staan. Zo zijn zowel landbouwers (en landbouworganisaties), lokale besturen, diverse afdelingen van Natuurpunt als wildbeheereenheden betrokken bij de bescherming van de steenuil. Deze samenwerkingsverbanden, die gebaseerd zijn op wederzijds respect en vertrouwen, nodigen tevens uit om in de toekomst de handen in elkaar te slaan en om aan de gemeenschap te tonen dat 'jacht en natuur' of 'landbouw en natuur' wel degelijk kunnen samenwerken. Ook lokale (sociale) economieën zijn nauw betrokken bij de productie van de nestkasten en het 'Steenuilke'. Begin februari trokken enkele vertegenwoordigers van dit project naar een Europees congres in Zuid-Europa. Trots stelden ze zichzelf voor als winnaar van deze categorie, en daar mogen ze terecht fier op zijn!

Foto: Steenuil © Regionaal Landschap Vlaamse Ardennen

Foto: Patricia De Clercq & Jules Van Liefveringe © Beleidsdomein Landbouw en Visserij

Voor onze eerste nieuwsbrief van 2011 hebben we twee mensen geïnterviewd van het Departement Landbouw en Visserij, namelijk Patricia De Clercq (afdelingshoofd Afdeling Organisatie en Strategisch Beleid) en Jules Van Liefveringe (secretaris-generaal Departement Landbouw en Visserij). Ondanks hun drukke agenda's konden we toch nog een gaatje vinden voor een gesprek waarin we peilden naar hun mening omtrent "ruraal ondernemerschap"...

Colofon

Deze nieuwsbrief werd gerealiseerd door het Vlaams Ruraal Netwerk, in uitvoering van het Vlaams Programma voor Plattelandsontwikkeling 2007-2013 (PDPO II).

Contact:

Vlaams Ruraal Netwerk
Vlaamse overheid
Departement Landbouw en Visserij
Koning Albert II-laan 35, bus 40
1030 Brussel
Tel: +32(0)2 552 77 17
Email: ruraalnetwerk@vlaanderen.be
Website: www.ruraalnetwerk.be

Layout: WIZZ bvba | www.wizz.be

Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling:
Europa investeert in zijn platteland

v.u. Jules Van Liefveringe, Secretaris-Generaal,
Departement Landbouw en Visserij

Ondernemerschap op het platteland

Jules en Patricia, wat is "ondernemerschap op het platteland" voor jullie?

Eerst en vooral moeten we onszelf de vraag stellen: is er wel een fundamenteel verschil tussen ondernemerschap op het platteland en in verstedelijkt gebied?

De uitdagingen in kader van ondernemerschap zijn vrij groot. Er moet een wil zijn tot vernieuwing, een wil tot verandering, ... Plus is er het feit dat het altijd risico's met zich zal meebrengen.

Ondernemerschap op het platteland is op zich niet makkelijker of moeilijker dan ondernemen in de verstedelijkte gebieden. Zowel in een stad of op het platteland moet je nadenken over wat je wil bereiken en hoe je het wil bereiken. Een typische landbouwproducent moet weliswaar andere elementen in acht nemen, maar het doel is altijd hetzelfde. Landbouw-ondernemers zullen hun activiteiten ook wel vaker diversifiëren (zorgboerderijen, hoevewinkels, ...) dan andere ondernemers.

Wat moeten we verstaan onder "landbouwondernemers"?

Landbouwers kunnen niet anders dan ondernemen op het platteland. Dat is hun natuurlijke habitat. Toch zijn er een aantal verschillen als we een landbouwondernemer gaan vergelijken met de traditionele ondernemer: ondernemen in land- en tuinbouw is gegroeid uit passie voor landbouw en het werken met levende materie en bestaat vaak uit bedrijven die van generatie op generatie gaan. Andere ondernemers vertrekken vaak vanuit een idee en starten dan een bedrijf op dat handelt in functie van een bepaald product. Het voortraject verschilt dus van dat van een traditionele ondernemer. Dit heeft ook als gevolg dat veel landbouwbedrijven nog gezinsbedrijven zijn, ook vandaag, met de nodige problemen inzake opvolging tot gevolg.

Je hebt uiteraard ook verschillende vormen binnen de plattelandsondernemers: sommige land- of tuinbouwbedrijven zijn zeer kapitaalintensief, anderen hebben een enorme groeikracht, doen aan verbredingsinitiatieven, ... Een ondernemer is voor ons een persoon die grondig nadenkt over zijn bedrijf en de markt waarin hij zich bevindt: "waar schiet ik tekort?", "waar speel ik op in?" en "waar is innovatie nodig?". Een ondernemer is een 'enthousiasme-ontwikkelaar'. Hij/zij is soms eens eigenwijs, maar vooral heel alert, innoverend en iemand met het nodige aanpassingsvermogen. Het is iemand die opportuniteiten ziet en bedreigingen omzet naar kansen om zo zijn omzet te verhogen.

Landbouwer= ondernemer²: wat bedoelt men met dit begrip?

Een goede plattelandsondernemer moet blijven zoeken naar ideeën om zichzelf te verbeteren en om de werking van het bedrijf te verbeteren. Globaal gezien wordt het maatschappelijk leven complexer, zowel in het landbouwmilieu als in andere milieus. Als "entrepreneur" moet je een antwoord kunnen bieden op die complexiteit. Je kan de omgevingsfactoren niet ontwijken: je moet rekening houden met bv. kwaliteitsbeleid, energie-eisen, duurzaamheid en ondertussen toch nog een goede relatie kostprijs-rendement kunnen behouden. Een landbouwondernemer is tevens zeer afhankelijk van externe niet-manipuleerbare factoren zoals klimaat, type grond, ziekten e.d.

Kan je ondernemerschap koppelen aan PDPO II?

Het programma voor plattelandsontwikkeling kan je zeker koppelen aan ondernemerschap. De maatregelen van bv. As 1 stimuleren landbouwers om hun bedrijf competitief te maken bv. via investeringen, voedselkwaliteitsregelingen, bedrijfsadviesystemen. Ook het aanbod van gesubsidieerde opleidingen tracht het ondernemerschap van onze landbouwers op diverse terreinen te ondersteunen. Aangezien het instappen in maatregelen volledig vrijwillig is, wordt de landbouwondernemer gestimuleerd om bewust te kiezen voor elementen die best passen bij zijn bedrijfsvoering. Ook voor andere plattelandsactoren biedt het programma stimulansen via de provinciale gerichte oproepen naar ondernemende bedrijven en organisaties. Er is voor elk wat wils.